

SÄÄSTÖJÄ TULOSSA, PANSION ASEMA PYSYY VANKKANA

Pansio säilyttää merkittävän asemansa merivoimien rakenteissa, sanoo Saaristomeren Meripuolustusalueen komentaja, kommodori Timo Ståhlhammar.

Veljesviestin haastattelussa kommodori Timo Ståhlhammar kertoo ensimmäisen komentajavuotensa kokemuk-
sista, puolustusvoimiin kohdistuvista säästöpain-
eista sekä uuden kaluston tuomista vaatimuksista koulutukseen.

Sivut 9-10

Rauma-luokan ohjusvene Rauma; kolmannen sukupolven ohjusveneet rakennettu Raumalla Hollmingin telakalla vuosina 1990-92. Kuva Nina Soini

Muistomerkit herättävät ajatuksia, toteavat Suomen Turun sotilas- ja sotamuistomerkkejä -kirjan kirjoittaja Pertti Huttunen ja eri kohteet kuvannut Matti J. Paavola. – Julkaisu on tarkoitettu kaikenikäisille, turkulaisille ja ei-turkulaisille. Tarkoituksena on innostaa kulkijaa ottamaan tarkemmin selvää mistä muistomerkki kertoo.

Turun Sotaveteraanit on liittänyt kirjan osaksi Turun kulttuuripääkaupunkivuotta. Teoksen julkaisemista on jo kuvattu kulttuuri-
teoksi; nyt on koottu kirja ja sitä kautta helposti lähestyttäväksi merkittävä osa turkulaista, valtakunnallistakin kulttuuriperintöä ja historiaa.

Kirjaa myy yhdistyksen toimisto.

Kirjasta sivulla 13.

ANTTI J. NÄSI
26.2.1922 – 28.10.2011

Turun Sotaveteraanien puheenjohtaja Antti J. Näsin elämäнкаarta tarkasteltaessa löytää Antin oman lauseen: "Osasin uida ja soutaa ennen kuin kunnolla osasin edes kävellä". Näsin suvussa ollaan jo viidennessä polvessa merimiehiä, merikapteeneja. Merikarvialaisen maanviljelijän pojan mielenkiinnon suuntautuminen merelle oli itsestään selvää. Meritiet eivät kuitenkaan heti avautuneet nuorukaiselle. Syttyi maailmansota.

Marraskuussa 1939 alkanut talvisota pakotti kotirintamankin osallistumaan maanpuolustukseen. Sotilaspoika Antti oli Merikarvian suojeluskunnan miesten mukana is-tehtävissä, mm. desantteja etsimässä. Käytyään vuoden lukiota Antti

Juhani kutsuttiin keväällä 1941 varusmiespalvelukseen, jonka aikana hän suoritti AUK:n. Sen jälkeen hänet siirrettiin jalkaväkirykmentti 14:ään Petsamoon. Vuonna 1942 alikersantti Näsi siirrettiin Kannaksella taistelevaan jalkaväkirykmentti 15:een, josta hänet komennettiin RUK:hon. RUK:n jälkeen hän toimi UK:n kouluttajana kunnes hänet vänrikkinä komennettiin 9.7.1943 jalkaväkirykmentti 31:een johtamaan korpitukikohtien toimintaa.

Hän osallistui taisteluihin Kalastajasaarennolla (jossa haavoittui 1941) ja Viisjoella (jossa haavoittui 1942) sekä asemataisteluihin Vilhojärvellä, sivustavarmistustaisteluihin Rukajärvellä ja kaukopartiotaiisteluihin Pieningän salolla.

Sotatoimien päätyttyä vänrikki Antti J. Näsi komennettiin 16.9.1944 Merisotakouluun laivastolinjan kadetiksi. Ehkäpä nuoren upseerin merelliset harrastukset ja 14D:n uintimestaruus vuodelta 1943 olivat myös taustalla. Antti J. Näsi piti kadettikurssille pääsemistä yhtenä elämänsä myönteisenä käännekohtana. Merellinen ura oli avautunut. Kadettikoulun päätteeksi tuli ylennys luutnantiksi.

Vuonna 1953 Antti J. Näsi suoritti Ruotsin laivastossa taisteluskeltajakoulun kurssin. Tämän jälkeen hän opetti ja valmensi suomalaisia tähän uuteen taistelulajiin sekä toimi vuosina 1954 - 1957 sukeltajakurssin johtajana. Tämä oli uranuurtajan työtä.

Erottuaan puolustusvoimien palveluksesta vuonna 1965 kapteeniluutnantti Antti J. Näsi kutsuttiin Neste Oy:n palvelukseen laivanpäälliköksi valtameriliikenteessä. Lisäksi hänellä oli supertankkereiden rakentamisen valvontaan liittyviä tehtäviä. Suoritettuaan merikapteenin tutkinnon ja sen lisäksi useita erityistutkintoja Ranskassa, Tanskassa, Englannissa ja Norjassa Näsi toimi mm suomalaisten supertankkerien Enskerin ja Tiiskerin päällikkönä. Näsi siirtyi eläkkeelle Neste Oy:stä vuonna 1985. Harvalla suomalaisella on näin mittavaa merenkulkuun liittyvää työpanosta ja asiantuntemusta.

Antti J. Näsi oli liittynyt jo vuonna 1958 Turun Sotaveteraanien jäseneksi. Kolmisenkymmentä vuotta hän oli jäsen, joka työkiireidensä vuoksi ei juurikaan ehtinyt osallistua yhteisömme toimintaan. Vasta eläkkeelle siirtymisen jälkeen hän saattoi aktiivisemmin osallistua sotaveteraanityöhön. Mies huomattiin ja hänet valittiin vuoden 1988 vuosikokouksessa hallituksen jäseneksi. Turun Sotaveteraanien hallitus puolestaan valitsi samana vuonna hänet hallituksen varapuheenjohtajaksi. Edellisen puheenjohtajan kuoltua vuoden 1992 vuosikokous valitsi yksimielisesti Antti J. Näsin Turun Sotaveteraanien puheenjohtajaksi.

Antti J. Näsi on itse kertonut, että "puheenjohtaja Kalervo Kunnaksen kuolema jätti vaikeasti paikattavan aukon sotaveteraanien riveihin. Puheenjohtajana ryhdyin radikaalisti kehittämään yhdistystä ja sen hallintoa. Johtamistoiminnassa korostin demokraattisia menettelytapoja. Pyrin aktivoimaan jäsenkuntaa perustamalla useita toimintajastoja. Jaostoihin valittiin vastuunalaiset puheenjohtajat, jotka raportoivat yhdistyksen puheenjohtajalle."

Edellä selostettu Näsin systeemi on toiminut mainiosti. Lähes kahdenkymmenen vuoden mittainen jäntevä puheenjohtajuus on ollut tuloksekasta. Kun johdossamme on ollut merikapteeni, keskusteluissa on yhteisöämme verrattu laivaan, jonka kurssin kapteeni määrää. Kaiken demokratian keskellä pieni ripaus auktoriteettia - lisättynä isällisellä huolenpidolla - on antanut tarkoituksenmukaista jämäkkyyttä toiminnallemme.

Puheenjohtajamme, komentajakapteeni ja merikapteeni Antti J. Näsi on ottanut kätensä pois laivamme ruorilta. Hän on poistunut riveistämme laajemmalle ulapalle. Tänään murhe painaa mieltämme. Muistellemme Sinua, Antti, kaipauksella, kiitollisuudella ja kunnioituksella.

Teksti ja kuva: Matti J. Paavola

SYKSY SAA...

Aurinko helotti, jos ei nyt korkeimmillaan niin heinäkuun aurinko kumminkin. Lehti: "Tänään on kesän viimeinen konsertti Kaivopuistossa. Esiintyjät...". "No, lomat on sitten pidetty. Kyllä syksy tulee varhain."

Syksyn harmaa kaapu tuntuu ihmisten mielessä samaistuvan runo-udesta tuttuihin kahteen vanhaan, vanhaan varikseen. Ne olivat yksin aidalla ja tunnelma oli mustanpuhuva.

Onhan niin, että syksy alkaa meillä kullakin omana aikanaan ja omin voimallisin painotuksin.

Olen joskus puhunut työstä, joka vihasi kevättä ja kesää, koska ne merkisivät hänen kaikkein rakkaimpansa poistumista opiskelukaupungista ja näin pitkää eroa. Ei ole vaikeata arvailla, mitä he ajattelivat syksystä!

Itse muistan, niin kevättä ja kesää kuin aina olen odottanutkin, kaipauksella esim. kouluajojeni syksyjä. Syitä lieenee monia. Huvila-villa-asuminen oli kesäkuukausina saanut parhaansa luovutettua. Kaipasin kaupunkia (kesäkaupungista koulu-kaupunkiin), tovereita, hämmästykseni kouluakin = tosi urbaania miljöötä pimenevine iltoineen ja katuvaloineen.

Myöhemmin opin arvostamaan syksyä monin muin perustein ja kauhistelemaan maapallon tasapaksu- ja leveyspiirejä.

Syksy on käsillä ja kaikki mahdollisuudet. Tulevista kun emme yleensäkään tiedä, on turha maalata syksyä tummin värein. Rikkautta erilaisuus merkitsee, vuodenajoisakin.

Tapio Järvinen

"Viesti kulkee - vetovastuu vaihtuu" teemalla vietettiin Kansallista veteraanipäivää; nyt 25. kerran. Pääjuhlaa Turun messu- ja kongressikeskuksessa kunnioitti läsnäolollaan Tasavallan presidentti Tarja Halonen sekä noin 2 300 vierasta. Veteraanipäivää edeltävän tiistain Sisarpäivä keräsi Turkuun lähes 700 vierasta, runsaan joukon myös aseveli-iltaan.

NUORET TERVETULOJA MUKAAN

Sisarpäivä oli järjestyksessään 21. Edellisen kerran Turussa vietettiin Sisarpäivää 20 vuotta sitten. Silloin osallistujia oli 2000, nyt vajaa 700. Järjestössä on yli 200 jaostoa ja 22 000 jäsentä. Ikääntyminen vaikuttaa osallistumiseen, tammenlehtä sukupolven naisten keski-ikä on yli 84 vuotta. Näiden päivien ollessa viimeinen valtakunnallinen tilaisuus seuraavat päivät ovat alueellisia.

Tilaisuuden avannut Naisjärjestön puheenjohtaja Pirkko Kuorehjärvi oli erityisen huolestunut leskeksi jääneiden naisten asemasta. Heillä ei ole ns. sotaveteraanien etuja, kuten esim. kuntoutus. Yksinäisyys

ja syrjäytymisen pelko uhkaavat. Naisjaostot järjestävätkin virkistytymis- ja kuntoutuskursseja, tapamisia, retkiä jne.

Veteraaniaate on kaikkia yhdistävä tekijä ja Kuorehjärvi rohkaiseekin nuorempaa väkeä mukaan.

Juhlapuheen päivillä piti valtioneuvos Riitta Uosukainen. Hän kertoi osallistuneensa monille sisarpäiville. Vuodet 1939–45 olivat tärkeä ja pitkä aika, jolloin naisten panos oli todella merkittävä. Koti, perhe, lapset; fyysinen ja henkinen taakka oli raskas. Kaikesta oli pulaa, ruuasta, vaatteista, työväestä, huoli siitä miten selviitään seuraavaan

päivään, miten mies, poika ja muut omaiset rintamalla selviävät.

Sodan jälkeen sen varjo seurasi rauhankin aikana. Jälleenrakennustyö oli raskasta, kaikki olivat köyhiä, tiukalla. Mutta siitä selvitettiin. Tosin niiden lunnaita maksetaan nykyäänkin. "Pitkät ovat kiitosten välit silloin kun naisista on ollut kyse".

Sisarpäivän ohjelmaan kuului myös professori Vappu Taipaleen esitelmä "Suomalainen nainen on uskomaton". Lisäksi oli yhteislaulua, musiikkiesityksiä, runonlausuntaa, tervehdyksiä.

Ritva M. Järvinen

MUISTOT EIVÄT HIMMENE

"Kertokaa lasten lapsille lauluin / himmetä ei muistot koskaan saa. Mikä on se muisto, jonka ei toivota himmenevän? Lapsena ajattelin tietenkin taisteluita, kenties sankaritekoja. Ajattelin sotaa seikkailuna, jännitysnäytelmänä, johon nämä tutut veteraanit olivat saaneet osallistua."

Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlassa Suomen nuorisolle siirretyn viestin vastaanotti Juhana Herttuan lukion oppilas Juhana Valve.

Hän muisteli lapsikuoroaikojaan, yhdessä laulettuja sanoja, jotka ovat jääneet kaikumaan mieleen.

"Millaisia ne muistot, joiden ei toivota himmenevän, todella olivat? Yrjö Jylhä kirjoittaa runossaan "Rynnäköön jälkeen" näin:

"Et tehnyt, mitä tahdoit, vaan minkä määräksi sait, niin vähän itse mahdoit, sua johti julmat lait."

Jos kysytään joltain teistä, teittekö kaiken vapaaehtoisesti, luulenpa, että vastaus on ei.

Monet teistä lähtivät rintamalle jo lähes minun iässäni. Osa teistä noudatti seuraavia "Sillanpään marssi" laulun sanoja: "Tapa tuttu jo taattojen nyt on hoidossa poikasten: Kun on vaaralle alttiina syntymämaa, kotiaskareet jäädä saa."

Taistelutanner tuli teille jokaiselle hyvin tutuksi. Elite jatkuvassa pelossa, ja monella teki mieli paeta tilanteesta pois. Nämä lienevät muistoja, joiden soisikin himmenteen. Jokin piti teidät kuitenkin siellä puolustamassa Suomea.

Nuorten puolesta veteraanien viestin vastaanotti Juhana Herttuan lukion oppilas Janne Valve.

Miksi sitten muistot eivät siltikään saisi himmetä?

Te halusitte järjestää tuleville sukupolville hyvän paikan asua ja elää. Te tiedätte, että sota-aikana ei ole hyvä asua eikä elää. Minun sukupolveni on nyt vuorostaan

huolehdittava, että toimimme niin, ettei meidän, lastenlastenne, eikä meidän lastemme tarvitse elää sodassa, ei edes sen pelossa. Siksi muistonne ovat tärkeitä, ja siksi ymmärrän laulun sanat nyt toisella tavalla: himmetä ei muistot koskaan saa."

Sisarpäivän taivassalolainen ryhmä messukeskuksessa.

PUOLUSTUSTAHTO PELASTI SUOMEN

"Melkein kaikissa veteraanien tilaisuuksissa viime vuonna muisteltiin ja kerrottiin kunniakkaan talvisodan tapahtumista 70 vuoden takaa. Talvisota oli kunniakas, ei yksin siitä syystä, ettei maamme hyökännyt vihollinen marssinut kahdessa viikossa Helsinkiin, kuten olivat päättäneet, vaan kunniakas myös siksi, että täällä olikin vastassa laaja puolustus- ja vapaudentahto ja kansa oli lähes yksimielinen tavoitteista. Oli itsestään syntynyt Talvisodan henki."

Kansallisen veteraanipäivän juhlapuhuja sotaveteraani, maanviljelysneuvos Eeri Hyrkkö muisteli kuinka ulkomaita myöten ihmeteltiin, miten vahvoja olivatkaan ne arvot, joiden puolesta koko Suomen kansa syksyllä 1939 oli henkisesti valmis ryhtymään epätoivoiselta näyttävään puolustustaisteluun uhkaavaa suurvaltaa vastaan.

"Kuten jo mainitsin, se oli puolustustahto, se oli maamme itsenäisyyden puolesta. Mutta epätasaisen taistelun tulos oli tuntematon, epävarman menestymisen mahdollisuudet vähäiset. Sisäisesti kansamme oli silloin valmis taisteluun, muissa suhteissa ei. Voidaan sanoa, sokeasti, mutta luottavasti ja tinkimättä lähdettiin sisimpien vaistojen turvin isien tietä taisteluun kunnian ja vapauden puolesta.

Tiedämme nyt, että se tie oli oikea, mutta tiedämme myös mitä taloudellisia uhrauksia ja puolustusvalmisteluja talvisotaa edeltävät ajat olisivat vaatineet. Rauhan aikana tällaiset päätökset on sellaisen kansan tehtävä, jolla puolustustahto on korkealla ja jolle vapaus on pyhä. Viimeaikaiset kannanotot puolustusmäärärahoista ja miesvahvuuksista muistuttavat hämmästyttävästi 1930-luvun lopun keskusteluja, jotka hyvin muistan. Hyvä ja

vahva puolustusvalmius on ikään kuin kansakunnalle vakuutus siitä, etteivät kriisitilanteessa kutsumattomat vieraat koe maamme liian houkuttelevaksi. Tällainen vakuutus meillä puolustusvoimissa on, eikä sitä vakuutusta voi hetkessä uusia.

Tuntuu siltä, ja se on hyvä asia, että kansalaisilla on säilynyt puolustustahto, sillä suuri enemmistö pitää nykymuotoista puolustusjärjestelmää parhaana. Ei uskota palkka-armeijaan ja tarvittaessa koko maan puolustamista pidetään tärkeänä. Myös mahdollisimman suuri ja koulutettu reservi on välttämätön.

Olen usein korostanut puolustustahdon merkitystä ja teen sitä tässäkin. Talvisodan lisäksi puolustustahto pelasti Suomen miehitykseltä myös kesällä 1944. Näin silloin tapahtui kaikilla rintamaloikoilla ja kun itse osallistuin Ihantalan ratkaisutaiste-

luun, voin kokemuksesta ja myös nojaten siellä olleiden kahden tuhannen sotilaan haastatteluun perustuvaan tutkimukseen näin vakuuttaa. Parempien aseiden lisäksi, mutta myös kaatuneiden ja haavoittuneiden vähennys riveistä mielessä, sillä harventuneella joukolla täytyi syntyä sisäisesti merkittävä ajatus, tähän asti, mutta ei edemmäs. Ja näin vihollisen eteneminen kaikkialla pysäytettiin, ja etulinjan poteroissa pysyttiin rauhan tuloon asti.

Lain henki ja kansan tahto

Puolitoista vuotta sitten arkkiatri Risto Pelkonen puhui tästä asiasta. Puheen otsikko oli: "Onko sotaveteraanien maailmassa kaikki hyvin?" Saanen ottaa siitä lainauksen. "Kotona asuva veteraani tarvitsee hyvin toimivia kodinhoitopalveluja, kotisairaanhoidoa ja kotisairaala-toimintaa. Niitä pitäisi kehittää ja parantaa. Pahin este kunnallisten

maksuttomien avopalvelujen järjestämisessä on vaatimus vähintään 20 prosentin sotavammasta. Tätä vaatimusta on vaikea perustella lääketieteellisin syin. Siksi kysyn, eikö yksilöllisesti arvioitu hoidon, kuntoutuksen ja muun tuen tarve ole tärkeämpää kuin yksiulotteinen prosentti, joka on aikanaan luotu aivan eri-ikäisiä ihmisiä varten. Pieni haitta nuorella ihmisellä voi olla suuri asia ikäihmisellä. Jotta lain henki ja kansa tahto sotainvalidien ja kaikkien veteraanien oikeuksista toteutuisi, olennaista on vain arvioida hoidon, hoivan ja muun tuen tarve, sekä luoda taloudelliset edellytykset jokaiselle tarvitsevalle. Tämä on reilun kumppanuuden koetinkivi, vahvan kansalaisyhteiskunnan ydin ja perusta. Kysymys on hyvästä tahdosta, auttavista käsistä ja tottahan myös rahasta. Rahan tarve ei ole ylivoimaisen suuri ja pienenee sitä mukaa kun joukko vähenee. Mutta tiedän, että valtion budjettiesitykset ovat olleet veteraaneille pettymys". Näin arkkiatri Pelkonen.

Käytän tilaisuutta hyväkseni, ja kiitän meidän kaikkien veteraanien puolesta kaikkia, jotka ovat vuosien varrella auttaneet meitä monin tavoin ja osoittaneet myötätuntoa. Erikoisesti haluan kiittää Puolustusvoimia läheisestä yhteistyöstä, tärkeästä avusta suurten tilaisuuksien järjestämisessä ja keräystoiminnassa. Kiitän eri kansalaisjärjestöjä hyvästä yhteistyöstä. Yhdistyksissämme naiset ja nuoret tukijat ovat tehneet ja tekevät hyväksemme tärkeää työtä. Emme unohda kiitoksisammme tietenkään myös kansan karttuisaa kättä.

Vaikka veteraanina olen tällaisena globalisaation, maapalloistumisen myötäilyn ja Euroopan Unionin asioiden jatkuvat esillä olon vuoksi ja itsemääräämisoikeuden kaventuessa huolestuneena, mutta kuitenkin toivoa luoden, haluan tämän puheeni päättää tunnetun laulun sanoihin: "Tämä maa ei koskaan sortua saa. Eläköön tämä muistojen toivojen maa. Kauan eläköön Suomi". "

Sisarpäivän vieraita, Varsinais-Suomen aluetoimiston päällikkö, komentaja Kari Mäkinen, Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Arno Strömmer, juhlapuhuja, valtioneuvos Riitta Uosukainen ja Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin naisjaoston puheenjohtaja Mirja-Liisa Salminen.

Vaikka olenkin ollut puolustusvoimien virassa lähes kolmekymmentä vuotta uudet tehtävät merkitsevät aina opettelemista, uusiin haasteisiin perehtymistä, sanoo vuoden Saaristomeren Meripuolustusalueen komentajana toiminut kommodori Timo Ståhlhammar. – Elämäнкаareni on tuonut kiinnostavia tehtäviä.

Meripuolustusalueen komentajana Ståhlhammar aloitti joulukuun ensimmäisenä vuosi sitten. Ennen sitä hän toimi sektorijohtajana Pääesikunnan suunnitteluosastolla, erityistehtävissä kansainvälisellä osastolla sekä tiedustelukeskuksessa. Vuosina 2003-2006 hän toimi Maanpuolustuskurssien apulaisjohtana. Kommodoriksi 4.6.2008.

”MERKITTÄVIÄ RATKAISUJA ON NYT TEHTÄVÄ NOPEASTI”

Puolustusvoimat antaa esityksensä lakkautettavista ja säilytettävistä joukko-osastoista tammikuun loppuun mennessä. Puolustusvoimien komentaja Ari Puheloinen on esittänyt poliittisille päättäjille, että päätökset varuskuntien ja niiden yksiköiden lakkauttamisesta tehdään ennen kesää.

– Puolustusvoimissa on lähivuosina tehtävä merkittäviä ratkaisuja, toteaa Saaristomeren Meripuolustusalueen komentaja Timo Ståhlhammar.

– Nyt on kokonaisuudet saatava balanssiin. Edessä on päätöksiä, joihin tarvitsemme myös poliittista ohjausta. Kovin pitkäksi emme voi harkinta-aikaa venyttää. Päätöksiä

tarvitaan kesään 2012 mennessä. Veljesviesti kysyi kommodori Ståhlhammarilta lähivuosiin liittyvien haasteiden vaikutuksesta, koulutuksesta, kaluston kehityksestä sekä Pansion asemasta.

– Keskusteluissa on vaadittu laajaa selontekoa puolustusvoimien lähitulevaisuudesta, toimintatavoista, kalustosta ja varuskunnista. Nyt on kuitenkin myönnettävä, että laajan selonteon aikaan saaminen saattaa olla vaaditussa aikataulussa haasteellista. Poliittista ohjausta vaativista suunnitelmista on keskusteltava eduskunnassa ja valtioneuvostossa; kansanedustajien on tartuttava asioihin, valmisteltava ratkaisuja, joilla on vaikutusta puolustusvoimi-

en tulevaisuuteen, mutta myös työllisyyteen ja aluepolitiikkaan.

– Puolustusvoimissa kehitetään toimintamalleja, joilla haetaan säästöjä. Tällainen päivittäistenkin rutiinien viilaus ei aina merkitse supistuksia, esimerkiksi harjoituskäytäntöjä uudistamalla pääsemme eteenpäin.

Pienistä puroista iso virta

Puolustusvoimien säästötarve on arvioitu 850 miljoonaksi euroksi seuraavien neljän vuoden aikana.

– Huima summa, sanoo Ståhlhammar. – Pienistä säästöpureista on nyt saatava iso virta.

Presidentti ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta päättivät marraskuun toisella viikolla kontaktiryhmästä, joka ryhtyy seuraamaan puolustusselonteon valmistelua sekä puolustusvoimien rakenneuudistuksen käynnistämistä. Selonteko on määrä antaa eduskunnalle vuonna 2012.

Armeijan piirissä on painotettu nopeiden päätösten välttämättömyyttä. Kokemuksista kuitenkin tiedetään, että hiekkaa rattaisiin tuovat paikalliset ja alueelliset paineet. Nyt myös lähestyvät kunnallisvaalit ohjaavat verkkaisuuteen.

Koulutusta uudistettava

-Saamme uutta kalustoa, joten entistäkin selvemmin joudumme painottamaan koulutuksen osuutta. Työssä laivoilla on päästävä siihen, että ratkaisut tulevat selkäytimestä. Äkkätilanteissa ei ole aikaa uuden opettelemiseen.

-Mitä teknisempi aselaji on sitä huimempaa on hankittavan materiaalin hintakehitys, mutta lähitulevaisuutta suunnittelevat eivät voi uppoutua vain hintalaskelmiin, toteaa Timo Ståhlhammar.

-Uudet laitteet vaativat uudistuvaa koulutusta. Tietotekniikka jyllää laivoilla, joten operaattorin on harjoittelussaan päästävä säännöllisyyteen. Jos harjoitteluun tulee katkoja, osaaminen kärsii.

Kommodori Ståhlhammar kiittää koulutuksen tuloksia.

-Osaamistasoamme olemme päässeet mittaamaan kansainvälisissä harjoituksissa. Kun osa mukana olevista vaihtaa toisen maan laivaan, taidot tulevat selvästi esille. Suomalaiset ovat ammatillisesti täysin kansainvälistä tasoa, elleivät jopa sen yläpuolellakin.

-Merivoimat on hyvin tekninen aselaji. Mikäli ei päästä säännölliseen toimintaan, heikennetään aluksen "henkivakuutusta".

Pansiolla on vankka asema

Saaristomeren Meripuolustusalueen tehtäviä komentaja Ståhlham-

mar kuvaa kiinnostaviksi, Pansion hän sanoo säilyttävän merkittävän asemansa merivoimien rakenteissa.

-Nyt kalustokin on hyvässä hapes-
sa, osalle laivoista saadaan peruskorjauksilla 10-12 vuotta lisää elinaikaa.

-Ensi vuoden alussa saamme Italiasta uudet alukset, kokonaisuuden, joka on kehitetty miinanetsintään. Ennen tilauspäätöksiä testattiin useiden maiden miinantorjunta-aluksia, mutta yksikään ei sellaisenaan täyttänyt vaatimuksia. Oman suunnittelun ansiosta saamme nyt miinanetsijät, joita voimme perustellusti väittää maailman parhaiksi.

Toimitusajan venyminen on aiheuttanut meille työpaikkoihin liittyneitä järjestelyjä. Tänäpä ei kuitenkaan katsota vanaveteen, katseet horisonttiin ja suorituskyky nousuun, vaikka rahatilanne toisikin paineita.

Puolustusvoimat on aina ollut tuke-
massa sotaveteraanien yhdistyk-
sissään tekemää työtä. Apua on saatu erilaisten juhlien järjestelyihin, Turussa Laivaston soittokunta on usein mukana, varusmiehet ovat vuosittain osallistuneet Turun eri asuinalueille kohdistettuihin veteraanikeräyksiin.

-Pyrimme olemaan kaikin tavoin mukana myös tulevaisuudessa, sanoo commodori Timo Ståhlhammar.

-Pidämme eri tavoin annettavaa tukea kunnia-asiana.

Katanpää-luokan alustilaus, Merivoimien suurin sodan jälkeinen tilaus, alkaa olla loppuvaiheissa. Kaikki kolme alusta saapuvat Suomeen vuoden 2012 kuluessa, ensimmäisenä Katanpää. Miinantorjujat sijoitetaan Saaristomeren Meripuolustusalueelle, kotisatamana Turun Pansio.

Director Musices Lars Erkkilä.

SOITELLEN SOTAAN...

Musiikkipedagogin ja muusikon ja pitkä taival

Tasavallan presidentti on myöntänyt director musices -arvonimen pitkän ja monipuolisen muusikon uran tehneelle turkulaiselle sotaveteraanille Lars Erkkilälle. Yläneeltä syntyisin oleva, 87-vuotias Erkkilä sai kosketuksen musiikkiin jo lapsena, sillä isä soitti trumpettia Yläneen suojeluskunnan soittokunnassa, äiti harasti hanurinsoittoa ja eno oli kirkkomuusikko. Erkkiläkin aloitti trumpetilla, mutta melko pian soitin vaihtui klarinettiin.

"Suurin syy instrumentin vaihtoon oli äitini. Muutimme oppikoulun aloittamisen vuoksi Turkuun vuonna 1934. Pienessä asunnossa aloittelevan soittajan törähdykset eivät olleet äidin korville kovinkaan miellyttävä kuultavaa, ja niinpä menimme Laineen soitinliikkeeseen, missä valittiin hiljaisempi soitin, klarinetti. Siitä se alkoi", kertoo Erkkilä. Opettajana oli Turun kaupunginorkesterin klarinetisti Mauno Hirvonen. Talvisodan jälkeen 15-vuotiaana nuorukaisena Erkkilä aloitti musiik-

kiopinnot Puolustusvoimien soitto-oppilaana. "Siinä oli keskikoulun viimeinen luokkakin jäädä kesken, mutta lopulta kävin koulun loppuun sotilaspuvussa!", muistelee Erkkilä. Jatkosodan alkaminen vei Lars Erkkilän soitto-oppilaaksi Laatokan Rannikkoprikaattiin. Kun ikää tuli lisää, hän suoritti normaalin asevelvollisuuden käyden myös aliupseerikoulun. Nuoren alikersantin tie vei sitten rannikkoprikaatin soittajana sodan eri vaiheissa lyhyesti sannotuna Sortavalasta Aunukseen. Soittokunta toimi yhteistyössä myös viihdytysjoukkojen kanssa. Niissä palveli myös iloinen viipurilaispoika, matruusi Teijo Joutsela, joka oli majoitettu soittokunnan kanssa samaan parakkiiin.

Pitkä ura kaupunginorkesterissa

Vuonna 1946 nuori muusikko jatkoi Turussa Laivaston soittokunnassa, missä vierähti kaksi vuotta. Hänen

soittimekseen tuli tavanomaisemmasta B-klarinetista poikkeava Es-klarineti, jonka puhaltaminen ei oikein Erkkilälle maistunut. Kun hän otti asian puheeksi kapellimestari Eino Kuparisen ja varakapellimestari Rafael Pulkkinen kanssa, nämä kehittivät Erkkilää ottamaan soittimekseen oboen.

Turun kaupunginorkesterissa avautui oboen soittajan paikka. Lars Erkkilä tuli valituksi, ja tästä alkoikin pitkä ura Turun kaupunginorkesterin oboistina. Tähän tehtävään kytkeytyi myös oboen lähisukulaisen, englannintorven soittajan työ. Joskus piti tarttua myös klarinettiin, mutta aivan omanlaistaan mielenkiintoa ja haastetta antoi saksofoni. Tälle suhteellisen nuorelle puhallinsoittimelle on sävelletty melko vähän sinfoniaorkesterissa soitettavaa musiikkia. Kuitenkin mm. Ravel, Debussy, Muzorski ja Glazunov ovat sijoittaneet alttosaksofonin joihinkin teoksiinsa. Erkkilä muistelee soittaneensa alttosaksofonin osuu-

den esimerkiksi Muzorskin näytellykuvissa. Jorma Panula perusti kaupunginorkesterin yhteyteen pienen "pelimanniosaston", missä hän itse soitti viulua. Erkkilä soitti tässä kokoonpanossa klarinettia.

Turun kaupunginorkesterissa vierähti kokonaista 40 vuotta. Erkkilä jäi eläkkeelle vuonna 1986.

Ammatti ja harrastus

Päätoimensa ohella Lars Erkkilä toimi monien tulevien puhallinmuusikoiden opettajana. Hän on vuosien varrella kouluttanut laskelmiensa mukaan noin 100 ammatti- ja harrastelijamuusikkoa. Turun konservatorion ensimmäinen rehtori Tauno Hannikainen palkkasi Erkkilän oppilaitoksen ensimmäiseksi klarinetinsoiton opettajaksi. Lisäksi hänellä on ollut 30 vuoden ajan yksityisoppilaita myös oboen ja saksofonin soitossa. "Olin 14 kesänä opettajana myös nuorison musiikkileireillä", hän muistelee.

Erkkilä on myös musiikkipedagogi. Siitähän on kysymys myös silloin, kun ajatellaan erilaisten amatööririkokoonpanojen johtamista. Lars Erkkilä on vuosien varrella johtanut ja kouluttanut mm. Salon Musiikin-

Presidentin omistuskirjeen luovuttivat Lars Erkkilälle puheenjohtaja Antti J. Näsi ja varapuheenjohtaja Mauno Harju.

ystävien orkesteria, yli 10 vuotta Salon VPK:n soittokuntaa ja vielä Turun Työväenyhdistyksen soittokuntaa. Soittajana hän on edelleen aktiivisesti mukana Turun Sotaveteraanisoittajissa, Metsänkävijöiden soittokunnassa, TTY:n soittajissa ja Kuusiston Puhaltajissa.

Erkkilän palava rakkaus musiikkiin ja ammatista harrastukseksi muuntu- neeseen musiikin tuottamiseen an-

taa harrastelijaorkestereissa muille soittajille mahdollisuuden kuulla ja oppia yhä uutta "Lassen", kokeneen ja arvostetun musikon rinnalla.

Perjantaina 10. päivänä kesäkuuta luovutettiin Turun Sotaveteraanienyhdistyksen toimistossa Tasavallan presidentin nimityskirja director musices Lars Erkkilälle..

Tuomo Paasi

Tellervo, Ilta Kannaksella, Äänisen aallot, Elämä juoksuhaudoissa, Eldankajärven jää, Ilta skanssissa ...

Sota-ajan tuttuja lauluja laulettiin Turun Sotaveteraanilaulajien kanssa Turun NMKY:n juhlasalissa.

Yhteislaulutilaisuus on kuorolais- ten kädenojennus veteraanienyhdistyksen jäsenille, esitteli kuoron isäntä Kalevi Niemelä uutta toiminnanmuotoa. - Toivomme veteraanien läheistensä kanssa tulevan joukolla mukaan jatkossakin. Lauluosuutta on veti Aulis Kotaviita, hanurisaestyksestä huolehti Pekka Rantanen.

Turun Sotaveteraanilaulajien lokakuinen yhteislaulutilaisuus täytti Turun NMKY:n juhlasalin.

Osaamistoimen apulaiskaupunginjohtaja Jouko K. Lehmustolle kirjalahjoitusta luovuttamassa Matti Saarikoski, Pertti Huttunen, Matti J. Paavola ja Mauno Harju.

”MUISTOMERKIT HERÄTTÄVÄT AJATUKSIA”

– Yhdistyksemme tekee Turun muistomerkeistä kertovan kirjan avulla perinnetyötä sotiemme muiston säilyttämiseksi sekä vaalii vapautemme myötävaikuttajien muistoa.

”Suomen Turun sotilas- ja sotamuistomerkkejä” esittelee 235 sivullaan muistomerkkejä, laattoja ja rakennuksiakin sekä kertoo niihin liittyvistä henkilöistä ja tapahtumista. Teoksen julkaisemista on jo kuvailtu kulttuuriteoksi; nyt on koottu kirja ja sitä kautta helposti lähestyttäväksi merkittävä osa turkulaista ja valtakunnallistakin kulttuuriperintöä ja historiaa.

– Muistomerkit herättävät ajatuksia, toteavat kirjan kirjoittajat Pertti Huttunen sekä eri kohteet valokuvannut Matti J. Paavola.

– Julkaisu on tarkoitettu kaikenikäisille, turkulaisille ja ei-turkulaisille. Kaupungin asukkaat ovat nähneet muistomerkit ja laatat montakin ker-

taa kävelymatkoillaan. Julkaisun tarkoituksena on innostaa kulkija ottamaan tarkemmin selvää, mistä muistomerkki kertoo.

Kirja on tarkoitettu – tunnettujen suurten kohteiden ohella – täydentämään kaupunkikuvaa aihepiiristä, josta ei aikaisemmin ole ollut saa-

tavissa koottuja tietoja. Esiteltävät kohteet sisältyvät ajanjaksoon Suomen sodasta 1808-1809 toiseen maailmansotaan 1939-1944.

Kirjan lopussa on yleiskartta, johon on merkitty kohteiden likimääräinen sijainti.

Muistomerkkikirjan tekijät kävivät esittelemässä teosta myös Suomen Sotaveteraaniliitossa; kirjan luovuttajina Pertti Huttunen, Matti J. Paavola sekä Tuki- ja perinneyhdistyksen puheenjohtaja Pekka Paatero. Vastanottajana liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer.

Eversti Kalevi Vallas on menneiden vuosien aikana tavannut lukuisia tykistöveteraaneja. Osan keskusteluista hän nauhoitti. Veljesviesti välittää muisteluja lukijoilleen, numerossa 1/2011 jatkosodankokemuksistaan kertoi Varsinais-Suomen Huolto- ja tukiyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Teppo Korte. Nyt palaa Mainilan laukauksiin Keijo Heikola (30.1.192-11.11.1988).

MOOTTORIN SURINA KUULUU MEIDÄN PUOLELLE

06.02.1985, haastattelijana eversti Kalevi Vallas, haastateltavana hovioikeuden presidentti Keijo Kalevi Heikola ja haastattelupaikka hovioikeuden presidentin virkahuone.

Haastattelun aiheena on Talvisota, ja nimenomaan Talvisodan alkuvaihe, Mainilan laukaukset. Polvillani on kirja, jonka kannessa lukee Öhqvist - Talvisota. Tässä teoksessa on sivu 84 ja sen alaosassa sunnuntai 26.11.

"Lähdin kello 7.30 marsalkan ynnä muiden mukana Kiviniemestä Rautuun, Salmenkaitaan, Punnukseen, Muolaaseen, Summaan. Viipuriin takaisin kello 17. Päivällisellä marsalkan ravintolavaunussa. Saapuvilla muun muassa kenraali Linder,

belgialainen linnoitusupseeri kenraalimajuri Badou ja kenraali Sarlina.

Tultuani kotiin kello 23, soitti Takula ja sanoi venäläisten syyttävän meitä radiossa siitä, että olemme muka sinä päivänä ampuneet Mainilaan seitsemän tykinlaukausta aiheuttaen heille kolmen kaatuneen tappiot. Myöhemmin sanottiin Venäjän radiossa Neuvostoliiton esittäneen maamme hallitukselle nootin, jossa vaaditaan vetämään joukot taaksepäin 25 kilometrin päähän rajasta.

28.11. Tihkusadetta, +2 astetta celsiusta, kaduilla lumisohjoa. Manerheim tiedottaa sanomalehdille, että meidän kevyt tykistöämme on kahdenkymmenen kilometrin ja

ras-kas tykistö viidenkymmenen kilometrin päässä rajasta. Kello 19.30 kerrottiin Venäjän radiossa Neuvostoliiton sanoneen irti hyökkäämättömyyssopimuksen. M-ryhmä (kenraali Palmroth) ilmoittaa venäläisten tekävän aukkoja piikkilankaesteisiinsä ja lämmittävän panssarivaunujensa moottoreita. Moottorin surina kuuluu meidän puolellemme asti."

Ja tämän korkean tason raportin jälkeen siirrymme sitten ruohonjuuritasolle kuuntelemaan mitä on hovioikeuden presidentti, Keijo Kalevi Heikolalla ilmoitettavaa tähän samaan teemaan liittyen.

Keijo Heikola:

KOTSELAN MÄELTÄ NÄKYIVÄT TYKKIEN SUULIEKIT

"Olin marraskuussa 1939 Kivennavan kunnan Kotselan kylässä. Lokakuun kuudentena ja seitsemäntenä päivänä -39 Hämeenlinnassa oli muodostettu suojajoukkopatteristo, joka kahdeksanteen lokakuuta mennessä oli keskitetty Karjalan kannakselle Muolaanjärven tuntumaan, ja sen toinen patteri, sama, missä olin suorittanut asevelvollisuuteni, ja päässyt sen jälkeen siviiliin elokuun kuudentenatoista päivänä 1939, ja johon sitten olin palannut uudelleen palvelukseen kutsuttuna syyskuun kymmenentenä päivänä 1939.

Tämä patteri määrättiin loka-marraskuun vaihteessa siirtymään Muolaanjärven rannalta Kivennavan suuntaan, missä sen tehtäväksi tuli tukea niin sanottua Muolaan ryhmää, josta silloin yleisesti käytettiin nimeä M-ryhmä.

Patteri majoitettiin tähän Kotselan kylään marraskuun alusta, ja se suoritti sitten tiedustelu- ja aseminen valmistelutöitä. Odotusasema sijaitsi Kotselan kylän pohjoispuolella. Tähän odotusasemaan oli myöskin varastoitu patterin kaikki ammukset.

Mainilan kylään ammutuiksi väitetystä laukauksista kuulin aamulla toisen käden tietoa sikäli, että näin kerrottiin väitetyn radiossa, nimittäin että Mainilan kylään olisi ammuttu joitakin laukauksia.

Tätä oli hyvin vaikea yhdistää millään tavalla omaan patteriini, koska meidän etäisyytemme Mainilasta oli kaksikymmentä kilometriä, kun taas tykkien kantama rajoittui normaaliammuksilla kahdeksaan ja puoleen kilometriin.

Erikoisammuksilla olisi päästy kymmeneen ja puoleen kilometriin, mutta näitä meillä ei silloin ollut. Päivällä tarkastettiin odotusasemassa olevat tykit, ja laskettiin ammukset, ja todettiin että yhtään ammusta ei puutu, ja että tykeissä ei ollut minkäänlaisia merkkejä siitä, että niillä

olisi äskettäin ammuttu. Olennaisesti vaikutti tämän käsityksen muodostumiseen lisäksi se, että edellisellä viikolla oli satanut lunta, ja odotusasemista ei näkynyt minkäänlaisia jälkiä ulos.

Tutkimusta suorittavaa ryhmää en aivan yksityiskohtaisesti jaksa muistaa mutta muistaakseni siinä oli mukana ensimmäisen divisioonan tykistökomentaja, kenttätykistörykmentti yhden sodanaikainen komentaja majuri Mandelin, melko varmasti patteristomme komentaja kapteeni Heimo Hukki, ja aivan varmasti patterin päällikkömme luutnantti Kauko Harviainen.

Kun tämä joukko saapui kylään, heidän asenteensa oli jollakin tavalla vaaniva, he halusivat, kuten ehkä sotaväessä siihen aikaan usein oli tapana, saada, tai ainakin näyttivät siltä kuin he olisivat halunneet saada jonkun kiinni jostakin rötöksestä. Henkilökohtaisesti nuorena, hiljattain ylennettynä reservin vänrikkinä minä jännitin aika lailla.

Tähän saattoi vaikuttaa vielä sekin, että 25.11. eli siis päivää ennen väitettyä laukausten ampumisaikaa olin ottanut vastaan patterissa ja osupseerin tehtävät oltuani sitä ennen ylimääräisenä upseerina. Tämä vakanssin muutos johtui siitä että siihenastinen jaosupseeri, vakinaisessa palveluksessa oleva aktiivikersantti Paavo Pajula siirrettiin patterista muualle. Suoritettuaan tutkimuksen tämän tutkijaryhmän jäsenten suhtautumisessa oli havaitsevana melkoista muutosta, huumori alkoi elää, asiaa pidettiin aivan selvänä, meitä oli aivan aiheettomasti epäilty tapauksesta, jossa meillä ei ollut minkäänlaista osaa.

Patterimme oli saanut käskyn siirtyä patteriston yhteyteen, tämä liittyi ensimmäisen divisioonan muodostamiseen, ensimmäinen ja toinen prikaati ja niiden patteristot oli määrätty keskitettäväksi Äyräpään järven vaiheille, johon ensimmäisen divisioonan yksiköt olivat kokoontu-

Reserviupseerikokelaat KTR 1:ssä Suomen kasarmilla Hämeenlinnassa 1930 – Keijo Heikola, Teppo Korte ja Keijo Soila.

massa. Tilalle piti tulla Kannaksella perustetun neljännen prikaatin patteriston patteri heti 27. marraskuuta alkavan viikon alussa. Tämä patteri ei kuitenkaan päässyt niin nopeasti perille kuin oli ajateltu, ja sen vuoksi patterimme jäi odottamaan Kotselaan kunnes vaihto voitaisiin suorittaa.

Me emme kiinnittäneet suurempaa huomiota niihin tietoihin, joita tästä Mainilan väitetystä välikohtauksesta radiossa myöhemmin ilmoitettiin ja jotka varmaankin antoivat aihetta hyvinkin vakaviin mietteisiin, kunnes sitten marraskuun 30. päivän aamuna heräsimme siihen, että kirkonkylän tuntumiin putosi ammuksia, niiden räjähdysäänit kuuluivat selvästi noin viiden, kuuden kilometrin päässä olevaan Kotselan kylään.

Selvä tapaus, kaasua!

Patterin päällikön yhteydenotto M-ryhmän esikuntaan johti siihen että me aloimme aamupäivän kuluessa siirtyä valmisteltuihin tuliasemiin, joita oli kummallekin jaokselle valmisteltu Kivennavan kirkon pohjoispuoliseen metsämaastoon. Samanaikaisesti miehitettiin tulenjohtopaikat, ensimmäinen tulenjohtoryhmä, joka oli ollut muun patterin yhteydessä Kotselassa, siirtyi kirkolta pari kilometriä koilliseen olevalle Vihtananmäen tulenjohtopaikalle, ja toinen tulenjohtoryhmä joka oli ollut majoitettuna kirkolla kansakoulun rakennukseen tulomajoitukseen, siirtyi Linnanmäen tulenjohtopaikalle.

Tulenjohtaja jatkoi matkaansa aina Lintulan luostarin kohdalla olevalle etummaiselle tulenjohtopaikalle saakka. Eräs pieni yksityiskohta tulenjohtopaikkojen miehityksestä on jäänyt mieleeni, itse en ole sitä nähnyt, mutta toisen tulenjohtoryhmän pojat kertoivat; kun he siirtyivät kansakoululta Linnanmäen maastoon, he joutuivat kulkemaan Kivennavan apteekin ohi. Tähän apteekkiin oli juuri sitä ennen tullut täysosuma, ja tietysti nämä kemi-

Keijo Heikola - jaosupseereina Kivennavan Kotselan kylässä.

kaalien ja rohdosten hajut olivat siinä maastossa vastassa. Joku huomasi että tähän on selvä tapaus, huuto "Kaasua" varusti koko tämän tulenjohtoryhmän kaasunaamareilla, ja reippaasti rynnäten se ohitti tämän kaasunhajuisen paikan.

Ammuksia niukasti

Talvisodalle tyypillistä oli kenttätyökistön ammusten riittämättömyys, joka pahimmillaan tuli vastaan helmikuun puolestavälistä 1940 alkaen. Omalta kohdaltani muistan, että joutuessani helmikuun puolestavälistä alkaen tulenjohtopaikalle Leipäsuon pohjoislaitaan tehtävänä toimia tulenjohtajana niin sanotun Ramsayn pataljoonan erään joukkueen loholla, vastapuolelta ilmestyi suorasuuntaus aseisiin, uskomaton määrä jatkuvasti ampuvaa kenttätyökistöä.

Vihollinen sijoitti nämä asemiin maatalaa närettä kasvavan suon pinnalle, omat asemat kulkivat suon tasossa, suon pohjoislaidassa oli rakennettu myöskin maanpäällisiä konekivääripesäkkeitä, jotka erityisesti vetivät vihollisen tulta puoleensa.

Omat majoituspaikat olivat jonkin verran taaempana, noin 10 metriä suon laidasta nousevan harjanteen laella, ja näissä ampumahaudoissa oli pakko olla aamuhämäristä iltamöhöhään. Viestiyhteydet oli joten-

kin saatu vedettyä yhteyshautojen pohjalle.

Koska vihollistuli jatkuvasti aiheutti tappioita, saatiin lupa käyttää jokin määrä ammuksia näitten ampuvien tykkien eliminoimiseen. Tehtävä oli tavallista hankalampi sen takia että vihollinen oli sijoittanut nämä suoralla suuntauksella ampuvat tykkinsä suhteellisen kauas tämän näreikön etureunasta. Etäisyysmittarilla esimerkiksi oli tavattoman vaikea saada oikeata etäisyyttä tällaiseen ampuvaan tykkiin. Ainoa mahdollisuus oli lähteä haarukoimaan ja jokaisesta kranaatista erikseen täytyi käydä melkoiset kärejät ennen kuin ammuksia saatiin käyttöön. Vaikutusammunta suoritettiin sitten lopuksi yhdellä kranaatilla. Ja jälki oli ilmeisesti sen mukaista.

Yhdeltätoista kaikki vaikeni

Talvisota on varmasti jokaiselle silloin mukana olleelle ollut ainoa elämäntapa, jonka muistikuvat jatkuvasti täyttävät mielen. Yksityiskohtiin sodan eri vaiheista en halua mennä. Aloitin kertomani sotatoimista niillä näkymillä, mitä Kivennavan kunnan Kotselan kylän laelta näkyi 30.11. aamulla. Maaliskuun 13. päivän aamuna noin kello 9 aikaan vuonna 1940 tuli tulenjohtopaikalleni, joka silloin sijaitsi Höyspellonvuori -nimisessä paikassa Hyykylänjärven ja Näätälänjärven välisessä maastossa, tieto, että kello 11 astuu voimaan rauha.

Meillä ei ollut sen verran enää ammuksia että niitä olisi käyttöön saatu, ja se näkymä mikä edessämme avautui, ei oikeastaan etäisyyksien vuoksi olisi antanut mahdollisuusiakaan ammusten käyttämiseen, mutta tämä loppunäkymä oli sinänsä mahtava. Tältä vuorelta näkyi runsaasti toistakymmentä kilometriä etelään, lounaaseen, ja leimaantavana tälle maastolle oli Neuvostoliiton voimakkaan työkistön näkyminen, lähtölaukausten hatarat täyttivät maaston. Niitä saimme seurata aina kello yhteentoista saakka, jolloin kaikki vaikeni."

PELKO JA JÄNNITYS LEIMASIVAT VÄLIRAUHAN KESÄÄ

Talvisota päättyi Moskovan rauhahan. Aseet vaikenivat 13. päivänä maaliskuuta 1940 puolilta päivin. Vaikka sopimus laadittiin muodollisesti pysyväisluontoiseksi, aavistivat molemmat osapuolet jo al-lekirjoitushetkellä, että kyseessä oli tilapäinen tauko. Alkanutta vaihetta ryhdyttiinkin Suomessa yleisesti kutsumaan välirauhaksi.

Samaa mieltä oli myös kansainvälinen lehdistö. Se käsitteli aihetta näyttävästi seuraavina päivinä ja totesi Stalinin taktikoivan suostuessaan lopettamaan sodan, jonka päämäärä oli tullut kaikille selväksi. Esimerkiksi Lontoossa ilmestynyt The Times osui tuoreeltaan oikeaan arvellessaan, että Moskovassa pelättiin joutumista sotaan Ison-Britannian ja Ranskan kanssa. Asia varmistui 1990-luvulla hetken auki olleista Kremlin arkistoista.

Rauhansopimuksesta huolimatta uuden sodan uhka leijui ilmassa

alusta lähtien. Kun Stalinin määrittämää valtakunnan rajaa ryhdyttiin merkitsemään maastoon, ilmoitti Neuvostoliiton rajankäyntiryhmä johtanut kenraali, että mahdolliset riitakysymykset ratkaistaisiin voimakeinoin. Sitä varten hän sanoi varanneensa selustaan iskuvalmiin divisioonan, joka siirtyisi mittausten edistyessä Säkkijärveltä Korpiselkään.

Ja kyllä riitakysymyksiä riittikin. Rauhansopimuksen liitekarttaan musteella piirretty rajalinja kulki Virolahden Reinikkalasta suoraviivaisesti Koitsansaloon, joka oli Elisenvaaraan johtavalla radalla ensimmäinen pysäkki Simpeleen jälkeen. Neuvostokenraali tulkitsi kyseisen viivan pelkästään viitteelliseksi ja vaati uuden rajan merkitsemistä maastoon kilometrikaupalla länteen päin. Suomalainen rajankäyntipartio joutui hallituksen suunaamana tyytymään vastapuolen vaatimuksiin. Näin saatiin muun

muassa Rouhialan sähkövoimalaitos ja Enson suuret sellutehtaat jämmään Neuvostoliiton puolelle rajaa. Koukkaus länteen tehtiin myös Värtsilän kohdalla

Rouhiala jauhoi sähköä yhtä paljon kuin Leningradin piirin voimalat yhteensä, ja Enson kapasiteetti kaksinkertaisti Neuvostoliiton aikaisemman sellun tuotannon. Värtsilän mukana meni Suomelta saha, vesivoimala, sulatto ja terästehdas sekä uudenaikainen galvanointilaitos. Näiden haltuun saamisesta iloitsi itse Stalininkin talvisodan tarkastelutilaisuudessa kuukausi viholisuuksien päättymisen jälkeen. Samalla hän kehotti tiedusteluelimiä käyttämään tehokkaasti hyväksi alkanutta ajanjaksoa, jolloin palattiin taas ”harjoittamaan diplomati-aa” Suomen kanssa. Seuraavaan sotaan ei hänen mukaansa saisi lähteä yhtä hatarin tiedoin kuin talvisodassa oli tapahtunut. Stalin syytti maansa tiedustelua ”aidon vakoilijan hengen” puuttumisesta.

Veljesviestin kuvitukseen on tarjonnut apua valokuvausalan turkulainen yrittäjä Per Johan Lundsten. Hän on useiden vuosien ajan esitellyt kuvakokoelmaansa useissa kymmenissä tilaisuuksissa, kahteen kertaan diakuvat ovat välähdelleet Turun Sotaveteraanien kuukausilounaallakin; vuosi sitten nähtävänä oli vanhaa Turkua ja tapahtunutta kehitystä, talvella kuvat palauttivat lounastajat talvisodan kuukausiin.

Talvisodan pakkaset ja pommitukset – seurauksena tällaisia näkymiä turkulaisessa autoliikkeessä.

Uusilla rajoilla ei kuitenkaan harastettu diplomatiaa. Siellä vallitsi sotaa muistuttava tilanne. Kesäkuuhun 1941 mennessä Neuvostoliiton sotilaat olivat ampuneet tai siepanneet toista sataa Suomen puolella liikkunutta sivullista. Uhrien lukua lisäsivät ne uskalikot, jotka pyrkivät salaa vierailemaan rajan taa jääneessä kodissaan. Hangon laivastotukikohdan editse kulkevaa meriliikennettä häirittiin tykkitulella, vaikka alukset purjehtivat omilla vesialueillamme. Matkustajakone Kalevan alas ampuminen Tallinnan edustalla osoitti, ettei suurvaltanaapurin mielivallalla ollut rajoja.

Diplomaattiteitse toimitetut nootit osoittautuivat turhiksi. Isännän ottein Helsingissä mellastanut Moskovan lähetti Ivan Zotov antoi hallituksemme kirjeisiin vakiovastaukset. Niissä kerrottiin aina Neuvostoliiton viranomaisten tutkineen asian ja todenneen, ettei Suomen

esittämissä valituksissa ollut perää. Sen sijaan Suomen Moskovan lähettiläältä vaadittiin nopeat ja täsmälliset selvitykset pienistäkin yksityiskohdista. Niistä jotkut osoittautuivat peräti tekaistuksi, mutta antoivat pahan Molotoville aiheen sättiä Juho-Kusti Paasikiveä ja uhkailla Suomea uudella sodalla. Talvisodasta selvinnyt tynkä-Suomi oli sekasorron tilassa. Se suri kaa-tuneitaan, hoiti haavoittuneitaan ja lohdutti orvoiksi jääneitä lapsiaan. Samaan aikaan piti järjestää asuinsijat ja elämisen edellytykset lähes puolelle miljoonalle kotinsa menettäneelle evakolle. Ruoka alkoi loppua maasta, jonka lehmäluku oli supistunut lähes viidenneksellä, kuten pienkarjan määräkin. Satonäkymät huolestuttivat, sillä peltoala oli pienentynyt merkittävästi. Pula siemenviljasta pahensi tilannetta.

Hermostuttavinta hallituksen kannalta oli kuitenkin eristykseen jää-

minen. Saksa pysyi uskollisena sopimuskumppanilleen. Se ei suostunut keskustelemaankaan aseiden myynnistä Suomelle. Neuvottelut elintarvikehankinnoistakin edistyivät nihkeästi. Rytin toisen hallituksen oli otettava todesta Ribbentropin mielipide, jonka hän talvisodan alettua lausui edustajallemme. Saksan ulkoministeri katsoi silloin, että Neuvostoliitolla oli oikeus palauttaa vuoden 1914 rajat.

Aikalaisista tuntui uskomattomalta, että maa joka 22 vuotta aikaisemmin oli auttanut Suomea itsenäistymään, hylkäsi kylmästi meidät. Neuvostoliitto torjui kaavailut sotilasyhteistyöstä Ruotsin ja Norjan kanssa, eivätkä Iso-Britannia ja Yhdysvallat osoittaneet kiinnostusta Suomen ottamisesta suojelukseen. Sen jälkeen, kun Saksa oli saanut haltuunsa Pohjois-Norjan, oli Suomi täydellisessä motissa. Tuhon partaalle joutunut kansakunta eli epätoivoisessa tilanteessa.

Kun Baltian maat oli muutettu neuvostotasavalloiksi, valmistauduttiin meillä jo vastaanottamaan itänaapurin lopullista iskuja. Siihen viittasivat tiedustelutiedot puna-armeijan siirtymisestä hyökkäysasemiin Kannaksella. Ylipäällikkö Mannerheim vaati kenttäarmeijan pikaista liikekannallepanoa, mutta hallitus päätti vielä odottaa. Silloin elettiin nimittäin elokuuta, jolloin tilanne muuttui täydellisesti.

Hitler oli päättänyt ottaa Suomen mukaan operaatio Barbarossaan, mikä tarkoitti hyökkäystä Neuvostoliittoon. Sitä varten Pohjolan sankarikansalle sai ruveta myymään niin paljon aseita kuin se itse katsoi tarvitsevänsä. Kaupoille asetettiin vain sellainen ehto, että Suomi suostuu saksalaisotilaiden läpikulkuun alu-

ensa kautta Ruijan ja Saksan välillä. Risto Rytin hallitus hyväksyi ehdon helpotusta tuntien. Nyt näkyi valoa tunnelin päässä, totesi puolustusministeri Rudolf Waldén.

Elokuun 19. päivänä 1940 tapahtuneen käänteen jälkeen alkoivat asiat kehittyä niin vauhdikkaasti, ettei Saksan Suomen lähettiläs Wipert von Blücherkään tahtonut pysyä ajan tasalla. Voimassa olleiden ohjeiden mukaisesti hän kieltäytyi myöntämästä viisumia päämajan taisteluvälineosaston päällikölle eversti Tuomas Raatikaiselle, koska matkan aiheeksi oli ilmoitettu asehankinta. Blücher oli ymmällä, kun Berliinistä tuli käsky hyväksyä viisumianomus viivytyksettä. Vasta vuorokausien kuluttua lähettiläs sai kutsun kotimaahan, jossa hänelle

kerrottiin johtajan uudesta poliitikasta.

Raatikainen oli silloin jo valinnut Belgian, Hollannin ja Ranskan armeijoilta sotasaaliina saadusta aseistuksesta meille parhaiten sopivat tykit ja suunnitteli siirtymistä Dunkerquehen valkkaamaan vuorostaan briteiltä jäänyttä kalustoa. Asetoimitukset edistyivät hämmästyttävällä nopeudella. Ensimmäiset laivat oli jo purettu Pohjanmaan satamissa, ennen kuin edes virallinen kauppasopimus oli allekirjoitettu. Syyskuun viimeisen ja lokakuun ensimmäisen viikon aikana 1940 Suomeen rahdattiin 140 000 tonnia aseita seitsemällä laivalla. Kalusto käsitti muun muassa 53 kenttätykkipatteria ja 28 ilmatorjuntapatteria ampumatarvikkeineen sekä 150 000 panssari- ja jalkaväkimiinaa.

Suomessa voitiin syksyllä 1940 huokaista helpotuksesta. Hengenvaara oli väistynyt, ja lähestyvän itsenäisyyspäivän vietollekin saatiin hivenen aihetta. Valtiojohtomme ei ollut alkuunkaan natsimielinen, mutta yhteistoiminnalle Saksan kanssa ei tuolloin löytynyt vaihtoehtoa.

Tuomo Hirvonen
yleisesikuntaeverstiluutnantti

Varsinais-Suomen Sotaveteraani-
piirin 45-vuotisjuhla, Varsinais-
Suomen Sotaveteraani-
piirin sekä
Varsinais-Suomen Sotaveteraani-
en huolto- ja tukiyhdistyksen 40-
vuotisjuhlatayttyivät Turun Konsert-
titalin 8. lokakuuta. Juhlapäivän
avanneessa Tuomiokirkon har-
taushetkessä puhui rovasti Paavo

Väntsi, loppuliturgia teologian
tohtori Seppo Haavisto.
Konserttitalossa juhlayleisö siirtyi
Eeri Hyrkön juontamaan "muis-
tojen iltaan"; musiikin johto Tar-
mo Moilanen, Noustepassi, Ki-
sällikuoro, runoryhmä Taru sekä
Pekka Vuori, harmonikka.
Juhlassa tervehdyssanat esitti

piirin puheenjohtaja Tuukka Aho-
nen, Sotaveteraani-
liiton terveh-
dyksen toi hallituksen puheen-
johtaja Finn-Göran Wennström,
puolustusvoimien tervehdyksen ko-
mentaja Kari Mäkinen ja päätös-
sanat naistoimikunnan puheenjoh-
taja Mirja-Liisa Salminen.

REMASTEN EEMELI 90 VUOTTA

TUUSNIEMEN Juurikkamäen
Remasten tilalla syntynyt ja
elämän työnsä tehnyt **Eemeli**
Räsänen täytti 90 vuotta 31.7.

Eemeli on rintamamies ja
sotaveteraani ja myös 10 pro-
senttisesti sotainvalidi. Hän oli
palveluksessa kaikkiaan kolme
vuotta, kaksi kuukautta ja vielä
useita päiviä päälle vuosina
1941 - 1944. Sotapalvelus al-
koi Kuopiossa koulutuksella.
Monien vaiheiden jälkeen Ee-
meli joutui rintamalle ja etulin-
jalle Syvärin takana Barannen
kylässä.

Haavoittuessa meni kuulo
toisesta korvasta, reumakuume
myös vaivasi. Parannuttuaan
Eemeli joutui B2 luokkaan ja

työporukoihin useille paikka-
kunnille muun muassa Lah-
teen, Kouvolaan ja Mikkeliin.
Sotamuistoja on pojanpoika
nauhoittanut puolitoista tuntia.
Nykyään Eemeli asuu Lyyli vai-
monsa kanssa kirkonkylällä.

VALTO HOLOPAINEN

Remasten Eemelin poika Lau-
ri Räsänen on Turun Sotavete-
raanien jäsen. Hän on jonkin
vuoden osallistunut toimintoi-
hin Veteraanisoittajien hanu-
ristina.

TÄMÄN VELJESVIESTIN POSTITUKSEN ON KUSTANTANUT PUUTARHAKADUN HAMMASPISTE

HERNEKEITTOA JA PUUROA

Turun Sotaveteraanien keittotempaukset keräävät vuodesta toiseen ostajia kaupattorille. Joulumyyntikauttaan marraskuussa käynnistävät kaupat ovat turvautuneet veteraanien apuun puuronjaossa. Marraskuisena sunnuntaina riisipuuron jakopisteisiin kauppakeskus Myllyssä kertyi hetkittäin jonoja; jakajat toimivat nopeasti ja muonitusjaoston kuljetus piti huolen puuron riittävydestä.

Myllykuvissa Usko Markkula ja Juha Hermonen, Raili Parkkinen ja Sini Munukka.

JO JOUTUU ILTA

”Jo joutuu ilta ja tuuli käy yli
tumman synkeän salon,
hämy verhovi majan matalan ja
rikkaan uhkean talon.
Kun tuntea sais pyhää lohtua
tuovan valon.”

Sakari Topeliuksen sanoihin Jean Sibeliuksen säveltämä vähemmän tunnettu, mutta minua aina puhutteleva joululaulu on kertomassa siitä, että joululvalkeat loistavat kaikkialla kirkkahasti, ja että majassa halvimmassakin on sijansa enkeleillä.

Joulu on juhla, vuotuinen kohokohta ja toisille syvä ahdistus. Ei voi hevin kuvitella perhejuhlana tunnetun joulun kovuutta yksinäisyyden valinneiden tai siihen joutuneiden kohdalla. Juuri jouluna ymmärtämys ja pienikin huomaavaisuus olisi enemmän kuin arvoisensa.

Toiselle joulu on tuskallinen, koska siihen liittyy tuokio sitä menneisyyttä, jolloin kukin meistä on aavistellut syvintä sisintään ja iäisyyttä itsessään ja läheisissä. Siksi, koska jonakin joulun odotukseen tai jouluun liittyvänä herkistävänä hetkenä olen ehkä kokenut aavistuksen siitä, mikä on kaiken tarkoitus.

Joulu on kuin rakkaus, ei sitä voi vaatia, etsiä, pidättää itselleen, tiukata, pakottaa. En minä löydä enkä säilytä rakkautta. Se tulee, jos on tullakseen, menee, jos en sitä oikein ymmärtänyt. Jos pyysin itselleni rakkautta tajuamatta, että rakkaus elää ainoastaan siellä, missä toisen huomioon ottaminen kaikessa on ainoa ohje.

Tarvitaan nöyryyttä ja hiljaisuutta. Tilan luovuttamista itsestäni ja itsekyydestäni joulun tulla ja sen ohella paljon muutakin.

Tapio Järvinen

Puhelu maksaa 0.0828 € + 0.0595 €/min tai matkapuhelimesta + 0.1704 €/min.

Anna erilainen joululahja!

Lahjoita läheisellesi arvokkaita etuja tuova omistajajäsenyys tai pesämuna rahastoja tai osakkeita. Turun Seudun Osuuspankki tarjoaa vuoden 2011 loppuun asti uusille omistajajäsenille OP-bonuksia 50 euron arvosta. OP-bonuksilla voi maksaa esimerkiksi pankin palvelumaksuja tai Pohjolan vakuutusmaksuja.

Varaa aika konttoriimme **p. 010 256 9213** tai tutustu omistajajäsenen etuihin osoitteessa **op.fi**.

Pankkimme osuusmaksu on 100 euroa. Se on kertasijoitus eikä erillistä vuosimaksua ole. Jos joskus luopuu omistajajäsenyydestä, osuusmaksun saa kokonaan takaisin lakisääteisen odotusajan jälkeen.

Yhdessä hyvä tulee.

Turun Seudun OP

VELJESVIESTI

Turun Sotaveteraanit Ry:n jäsenlehti
Vastaava toimittaja: Mauno Harju
Päätötoimittaja: Aimo Forsell
Puh. 050 463 5501
Toimittaja: Matti Saarikoski

Toimisto
Läntinen Pitkäkatu 37, 20100 Turku
Puh. (02) 251 6870 tai (02) 233 2514